

Łupież

Prof. dr hab. med. Eugeniusz Baran
Przewodniczący Sekcji Mikologicznej PTD
Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii i Alergologii
Akademia Medyczna we Wrocławiu

Dr n. med. Ewa Plomer-Niezdoga

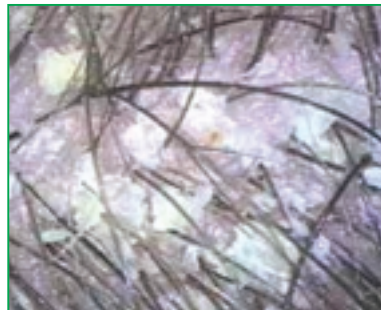
Dr n. med. Anita Hryncewicz-Gwóźdź

Łupież

Łupież jest złuszczeniem naskórka w obrębie skóry owłosionej głowy przebiegający z okresami nasilenia i remisji.

W badaniu histopatologicznym stwierdza się rozsiałą ogniskową parakeratozę i zwiększony dwukrotnie indeks mitotyczny komórek warstwy rogowej. W normalnym procesie złuszczenia przestrzenie międzykomórkowe pomiędzy korneocytami są powierzchowne i dochodzi do powstawania mikroskopijnych agregatów komórek. W łupieżu utrata łączności między komórkami warstwy rogowej występuje głębiej, co prowadzi do powstania wielokomórkowych agregatów. W łupieżu nie obserwuje się objawów stanu zapalnego skóry takich jak np. rumień.

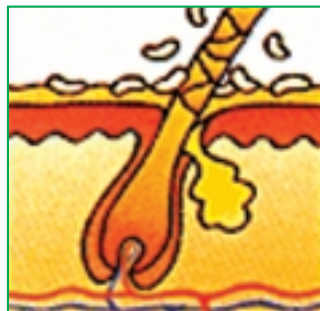

Wyróżnia się:

- łupież zwykły – suchy,
- łupież tłusty.

Łupież zwykły (suchy) obejmuje skórę owłosionej głowy (niekiedy również okolice pod pachami, brwi, wzgórek łonowy). Podłożem objawów jest łagodny łojotok. Łupież zwykły rozpoczyna się najczęściej w wieku 10–20 lat, gdyż w wieku pokwitania często dochodzi do zwiększonego wydzielania łoju. Może następnie przekształcać się w łupież tłusty lub utrzymywać się w postaci łupieżu suchego przez dłuższy czas. Nie powoduje zwiększonego wypadania włosów.

W łupieżu tłustym włosy stają się łśniące, tłuste i coraz cieńsze a łojotok ulega nasileniu. Ten rodzaj łupieżu może doprowadzić do wypadania włosów, co zagraża przedwczesnym łysieniem.

Czynniki predysponujące:

● czynniki zewnętrzne:

- przewlekłe podrażnienia skóry przez kosmetyki,
- promieniowanie słoneczne (nadmierne nasłonecznianie),
- okrycia głowy powodujące zwiększoną potliwość i łojotok,
- zanieczyszczenie powietrza

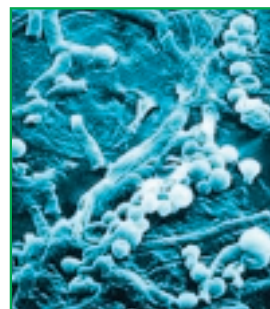
● inne czynniki (wewnętrzne):

- obniżenie odporności,
- zaburzenia hormonalne,
- uruchomienie kaskady prozapalnych cytokin.

Dochodzi wówczas do zaburzenia stanu równowagi mikroflory skóry owłosionej. Liczba zasiedlających drożdżaków z rodzaju *Malassezia* przekracza poziom, przy którym zaczynają się pojawiać objawy łojotokowego zapalenia skóry.

Mechanizm oddziaływania drożdżaków *Malassezia* na skórę:

- reakcje prozapalne i immunogenne,
- produkcja toksyn i enzymów lipolitycznych.

Diagnostyka i różnicowanie:

Rozpoznanie należy postawić na podstawie obrazu klinicznego. W różnicowaniu należy brać pod uwagę:

- łuszczycę głowy owłosionej,
- łojotokowe zapalenie skóry,
- łupież azbestowy (wywołany przez paciorkowce lub będący objawem łuszczycy),
- grzybicę powierzchniową skóry owłosionej głowy.

Leczenie i profilaktyka:

Łupieżowi (zarówno zwykłemu jak i tłustemu) towarzyszy różnego stopnia łojotok. W postępowaniu profilaktycznym jak i leczniczym ważne jest odpowiednio częste mycie skóry głowy i włosów przy pomocy odpowiednich płynów i szamponów.

Włosy silnie przetłuszczające się wymagają częstego, nawet codziennego mycia. Do mycia tłustych włosów nie wolno używać gorącej wody i silnie wysuszających szamponów zawierających substancje drażniące. Szampony do częstego stosowania powinny posiadać odpowiedni odczyn (pH 5,5), delikatne detergenty i konserwanty, jednocześnie nie zawierając substancji zapachowych i barwników.

Środki stosowane w leczeniu łupieżu można podzielić na grupy:

1. Środki przeciwłojotokowe:

- oczyszczona smoła pogazowa w stężeniu 0,5%,
- wyciągi ziołowe (np. z pokrzywy, chmielu, łopianu, aloesu, czarnej rzepy),
- biosiarka.

2. Środki przeciwgrzybicze:

- pochodne imidazolowe (klotrimazol, ekonazol, ketokonazol, mikonazol, oksykonazol),
- cyklopiroks,
- siarczek selenu,
- sól cynkowa pyritionu,
- oktopioks – pirocton olamine.

3. Środki keratolityczne usuwające warstwę rogową naskórka wraz z łuskami łupieżu:

- kwas salicylowy,
- rezorcyna,
- mocznik.

4. Środki o działaniu cytostatycznym:

- pirocton olamine – oktopioks,
- oczyszczona smoła pogazowa,
- siarczek selenu.

Efekt terapeutyczny jest lepszy, gdy w skład szamponu wchodzi substancje działające synergistycznie (np. ketokonazol i oktopioks).